

Liu Qingbang

Grâu

Traducere din limba chineză și
note de Mihai Ionuț Făt

INTEGRAL

Cuprins

Dalbe flori cuprind pământul / 5

Mei Niu duce oile la păscut / 27

Instrument de sunet / 48

Bonuri de fericire / 71

Micuța cărei familii? / 92

Porumbei / 112

La pescuit cu plasa / 134

Îndrumătorul de măgari / 156

Scrisoarea / 178

Grâu / 200

Broderie de flori galbene / 221

Peste tot este foarte curat / 244

Dovleacul moscat semănat pe mormânt / 269

Dalbe flori cuprind pământul

După recolta de toamnă, în sat a sosit o pictoriță. Nu se știa de unde venise aceasta, însă, de cum a venit, a și găsit o gazdă la care stătea cu chirie. Pe câmp culturile de cereale dispăruseră, în sat nu mai rămăseseră nici măcar boltele de „dovleci-tigvă”¹. Fructele din pomi fuseseră toate culese, iar pictorița care tocmai venise, purtând o cutie agățată pe umăr, nu mai avea practic de ce anume să se bucure. Acest fapt îi făcea pe oamenii cinstiți din sat să le pară rău pentru ea, considerând că a sosit prea târziu și că ar fi pierdut sezonul propice. Cel mai bine ar fi fost dacă pictorița venea primăvara sau vara, mai potrivită fiind perioada de dinainte de recolta de toamnă. Însă, în prezent

¹ *Lagenaria siceraria Standl* (lat.), varietate de dovleac de forma unei damigene care, prin uscare, se întărește, devenind un bun recipient pentru lichide. În trecut, acesta era un simbol al călugărilor taoiști itineranți și al nemuritorilor din folclorul chinez. Pentru vizitatorii din mediul urban, acesta constituie un element definitoriu al vieții rurale, făcând parte dintr-un peisaj pitoresc, în care simplitatea naturii se manifestă și prin mici aspecte cu un caracter excepțional. (n.t.)

câmpurile erau golite. Dacă dorea să picteze culori precum roșul, verdele sau auriul, acestea dispăruseră. Sătenii se întrebau atunci ce mai putea fi de pictat? După socoteala lor, pictorița nu urma să mai stea nici măcar două zile și va fi nevoită să plece.

Iată că trecuseră însă câteva zile bune și aceasta tot nu plecase. În fiecare zi se tot învârtea încolo și-ncoace, scrutând cu privirea, iar de câte ori repera vreun loc de interes își deschidea șevaletul și începea să picteze. Tot ceea ce picta ea era considerat de către cei din sat drept un obiect de senzație, vestea răspândindu-se rapid. Astfel ea pictase arhitectura porții vechi a familiei Zhang, arborele bătrân de salcie drăcească² al familiei Wang, dispozitivul de râșnit și decorticat din piatră³, lăsat în paragină la o răscruce de drumuri, carul special de transportat lucrurile grele, bătut de soare și de vânt, a cărui structură era pe cale de a se dezmembra etc. Toate acestea aveau însă un stăpân. De aceea, ori de câte ori pictorița picta ceva din casa cuiva, cei din casă deveneau puțin agitați, neștiind ce are de gând să facă în cele din urmă cu lucrurile lor acea femeie de-a-fară, care tot măsura încolo și-ncoace cu o privire precum un instrument de precizie. De aceea, atunci când picta, lângă ea se găsea neapărat cineva din acea casă, care să o supravegheze, urmărind cu privirea fiecare trăsătură de penel pe care pictorița o făcea. După ce termina de pictat, respectivii comparau obiectul cu cele pictate, descoperind

² *Pterocarya stenoptera* (lat.), varietate de nuc cu aspect de salcie, răspândită în Asia, a cărei longevitate este socotită a fi legendară. (n.t.)

³ Piatră de moară cilindrică, rulată pe o masă de formă circulară, ca un cadran solar, și cu o axă în mijloc, de care aceasta era cuplată, mișcându-se prin acțiunea unui agent uman sau prin cea a unui animal de tracțiune, în vederea zdrobirii semințelor cerealiere. (n.t.)

în cele din urmă că pictorița nu le-a mutat pur și simplu lucrurile pe hârtie și că acestea erau încă acolo, fără a lipsi vreunul. Doar așa își puteau recăpăta liniștea, zâmbetul revenindu-le treptat pe buze.

Sătenii, în mod inevitabil, aveau maniera lor de a evalua compoziția pictoriței. Aceștia nu erau în stare decât să facă o comparație prin contrastarea conținutului cu obiectul pictat. De exemplu, despre poarta casei familiei Zhang se spunea că ar fi fost zidită în timpuri îndepărtate. Poarta era înaltă, mare și solidă, jos având și un șanț lung. Olanele de pe acoperișul porții erau de culoare neagră, unele prezentând pe suprafață pete de forma unor flori de prun. Printre crăpăturile acestora apăruseră, una câte una, tulpini cenușii din așa-numita „iarba a olanelor”. Statuile înfățișând animale în poziție șezută, ce se ridicau semeț la cele două capete ale coamei acoperișului acesteia, fuseseră într-o așa măsură erodate de ploaie și de vânt, încât nu li se mai distingeau nici nasul și nici blana, nerămânându-le decât o siluetă diformă. Doar reliefurile sculptate pe cărămizile din părțile laterale ale porții mai puteau fi considerate drept clare. Toate aceste amănunte au fost surprinse de pictoriță, însă părerile erau împărțite. Unii săteni considerau că seamănă, alții afirmau contrariul. Unii ziceau că poarta a fost pictată prea înalt, alții că ar fi prea jos. Mai erau persoane care susțineau că, deși pe olane figurau inscripții într-o caligrafie de sigiliu, pictorița nu le-a pictat, în mod evident omițându-le.

Însă artista nu ținea cont de părerea lor, continuând să picteze așa cum considera ea că trebuie pictat.

Proprietarul carului de transportat obiecte grele era un bătrân de o vârstă venerabilă. Acesta se străduise toată viața să câștige bani și să agonisească, în speranța că își va

putea permite și el un car de transport. Însă nu a apucat să se bucure bine de căruță, pentru că, odată cu procesul de colectivizare, totul a devenit bun comun, iar ghinionul a fost că familia sa avea deja una. După decolectivizare și redistribuirea pământului agricol, când fiecare familie putea în sfârșit să-și cumpere propria căruță, toate căruțele erau deja prevăzute cu roți de cauciuc, iar acel car masiv de lemn nu mai era folositor. Chiar și așa fiind, atunci când lucrurile s-au redistribuit în cadrul colectivului, bătrânul și-a oprit căruța, pe care a amplasat-o pe acoperișul casei. Vara era udată de ploaie, iarna deasupra ei cădea zăpada, și nu mai servea la nimic. De aceea, unii oameni l-au sfătuit pe bătrân s-o dezmembreze și să vândă cuiele, să taie lemnul și să-l folosească pentru foc, însă acesta tot nu putea să se îndure. Când tocmai nu știa cum să mai procedeze cu acel car de transport, s-a nimerit ca pictoriței să-i placă și să înceapă a-l picta. Bătrânul nu era ca și ceilalți oameni, care stăteau drepti în spatele ei, precum un stâlp de lemn, privind-o cum pictează. El nu a aruncat decât o privire și, ca și cum ar fi știut deja rezultatul final, s-a retras de-o parte, așezându-se pe vine. El a tras concluzia că pictorița era venită dintr-o așezare mare și, chiar de departe fiind, tot dintr-o așezare mare provenea. Dacă pictorița ar fi fost bărbat, bătrânul, cu siguranță, l-ar fi invitat în casă la vreo două cești de vorbă. Însă, de vreme ce era femeie, nu a putut decât să-i aducă împăturite într-o batistă, câteva ouă proaspete.

După ce a apreciat calitatea ouălor, pictorița a vrut să le și achite contravaloarea, însă bătrânul i-a spus că ouăle nu valorează nimic, afirmând că pictura pe care ea a creat-o era cu mult mai valoroasă.

8 Cuvintele bătrânului i-au determinat atunci pe toți oamenii din sat să o privească pe pictoriță cu și mai mult

respect, să se întoarcă în propria curte și, dând ocol, să se uite împrejur, inspectând cu privirea obiective precum pomul de rodie, fânarul, cuibarul de găini, ochiul format pe trunchiul de copac, ghirlandele de ardei roșu ce atârnav de zid, până și norul ce se oprea pe cerul aflat deasupra capului. Deoarece se prea putea ca, odată văzute de pictoriță, toate acestea, care de altfel păreau lucruri obișnuite pentru ei, să se transforme în ceva estetic, iar printr-o simplă utilizare a pensulei, să devină astfel o pictură. Toți acei oameni care constituiseră o sursă de inspirație pentru pictoriță se comportau ca și cum ar fi câștigat la loterie, având o expresie de mândrie, iar cei ale căror lucruri nu făcuseră încă obiectul vreunei picturi sperau și ei ca pictorița să zăbovească și pe la casele lor și să picteze pentru o clipă.

Năsturel era unul dintre aceia care nădăjduiau cu ardore să fie vizitați.

De când pictorița sosise în acel sat, Năsturel a urmat-o zilnic în preumblările sale. El mergea oriunde aceasta mergea și privea la orice privea ea. Când pictorița se oprea pentru a picta, el se apropia pe furiș, pentru a vedea cum pictează, începând cu prima trăsătură de pensulă, până la terminarea lucrării. Se poate spune că fiecare pictură pe care pictorița a pictat-o după venirea în sat a fost finalizată sub atenta privire a lui Năsturel. Dacă cineva dorea să știe când, unde și ce anume pictură a pictat femeia, nu trebuia decât să-l întrebe pe Năsturel pentru a afla un răspuns. Însă nimeni nu-l prea întreba pe Năsturel. Și chiar dacă l-ar fi întrebat, nu exista certitudinea că el i-ar fi răspuns. Năsturel era un copil căruia nu-i plăcea să vorbească.

În dimineața aceea, Năsturel, de cum se trezise, a și luat-o pe urmele pictoriței. Ea era o femeie vrednică, căreia

nu-i plăcea să doarmă până târziu. În fiecare zi începea dis-de-dimineață să picteze. De aceea, nici copilul nu mai obișnuia să întârzie cu somnul. El, acasă, avea un câine galben, care tocmai se afla în compania unor găște. De cum l-a văzut pe Năsturel ieșind pe poartă, fără a-și lua rămas bun de la tovarășele sale, patruipedul a și zbughit-o, urmându-l pe stăpân. Câinele galben era tovarășul său loial, urmându-l pe Năsturel îndeaproape. Nu se mijise încă de ziuă, iar în aer plutea un strat subțire, ca o părere, de brumă. Cocoșul începuse să cânte. Foalele, de care se ajutau unii oameni pentru a pregăti micul dejun, începuseră să facă zgomot. Străzile din sat erau învăluite într-un miros dens de fum ce provenea de la focul din vetre. Acest miros de fum era foarte aromat, dar nu se putea stabili cu certitudine despre ce fel de aromă era vorba. În unele case se ardeau paie de grâu, în altele frunze de plante leguminoase, în altele tulpini de susan ori ramuri de măr sau, probabil, se ardeau și dovleci dulci. Fiecare foc de vatră răspândește câte-o aromă specifică, astfel încât pe străzi se concentrase o gamă variată de arome, formând un amalgam de miros de fum comunitar, dens și persistent. Sătenii nu considerau că fumul ar fi fost în vreun fel aromat, însă pictorița, de cum a intrat în sat, a și simțit mirosul, exclamând: „O, cât de aromat!” După remarcă sa, lumea a început să tot miroasă, concluzionând că într-adevăr fumul era aromat. Satul avea trei ulițe. Năsturel și câinele galben l-au străbătut prin acel fum înmiresmat, bătând toate cele trei ulițe în lung și-n lat, fără să o vadă pe pictoriță. Acest fapt îi dădea o mare bătaie de cap. Unde putea oare pictorița să dispară? S-a uitat atunci deznădăjduit la câinele galben, care și el părea cuprins de nedumerire, și, după ce i-a mai aruncat încă o privire, câinele a lăsat capul

s-atârne-n jos de parcă i-ar fi părut și lui rău. După ce s-a mai gândit, și-a pus întrebarea dacă nu cumva pictorița ieșise să picteze afară din sat? Așa că Năsturel și câinele s-au deplasat în afara satului pentru a o căuta pe pictorița dispărută. Au trecut de un teren de bătut grânele și de o grădină de legume, după care au urcat pe un dig înalt de râu. Acolo și-a pus mâna streășină la ochi, măsurând cu privirea tot ce se putea vedea jos în cele patru direcții. Câinele galben și-a ridicat și el capul, dorind, ca de pe o culme înaltă, să inspecteze și el depărtările cu privirea, mirosind direct și cu entuziasm aerul. Se luminase de ziuă, însă lumina soarelui nu era încă pătrunzătoare, astfel încât totul părea încă foarte compact, amintindu-i lui Năsturel de culoarea roșie-galbenă din cutia de pigmenti a pictoriței. Vlăstarele de grâu de-abia răsăriseră, părând să traseze pe întinsa suprafață de pământ galben o serie de rânduri de forma unor pătrățele verzi, care erau goale în interior, fără să fie încă scrise⁴. Un uliu negru zbura pe cer, planând într-un du-te-vino care a speriat un cârd de găini ce căutau de ciugulit pe terenul de bătut grânele. Cu capul ascuns între pene de frică, găinile au luat-o la sănătoasa înapoi în sat. Năsturel tot nu reușise să dea de pictoriță. Dintr-odată, pe copil l-a mai înfiorat un gând. Nu cumva pictorița plecase? Gândul la această perspectivă l-a alertat într-atât, încât s-a repezit zburând în salturi pe dig în jos,

⁴ Hârtia specială pentru compus scrisori sau elaborarea de articole și compoziții literare, folosită și în unitățile de învățământ din R.P. Chineză, este una cu pătrățele, în fiecare pătrățel gol urmând să fie completat un caracter, această demarcare asigurând o estimare a volumului respectivului text și o bună încadrare în numărul cerut pentru tipar. Totodată, se asigura și ca textul să devină lizibil. Acest tip de foi de manuscris erau liniate în culoarea verde. (n.t.)

și a fugit spre casa gazdei unde stătea pictorița. Câinele galben credea că micul său stăpân tocmai dibuise ceva, de genul vreunui iepure, și, neîndrăznind să fie mai prejos în iuțeală, a ținut morțiș să se repeadă înaintea lui, gonind dintr-o suflare până departe. Modul în care procedase câinele era un gest menit să-i arate său stăpân că era foarte implicat. În față nu se găsea nici un iepure de urmărit. De aceea câinele s-a oprit, așteptându-și stăpânul. Năsturel alerga grăbit de mama focului, fiind transpirat din cap până-n picioare.

Nu cu mult înainte, fiica acelei gazde se căsătorise, iar în casă rămăsese o cameră neocupată. Pictorița fusese găzduită tocmai în acea odaie. Auzind că în prealabil trebuia discutată chiria, vizitatoarea a vrut s-o plătească la plecare, conform numărului de zile. Însă numai după câteva zile de stat în acea casă, gazda a început să o trateze pe pictoriță ca pe propria sa fiică, neîngăduindu-i acesteia să mai plătească, căci, într-adevăr, de vreme ce fiica locuia la mama acasă, n-ar fi fost în firea lucrurilor ca aceasta să primească banii!

Năsturel a dat buzna în curtea casei acelei gazde și a dat cu ochii, dintr-odată, de pictoriță, care încă nu părăsise satul lor. În acel moment, Năsturel s-a mai liniștit. Pictorița tocmai picta. În acea zi, îi făcea portretul bunicului patern al gazdei.

Tot ca și în alte dăți, în spatele pictoriței, se afla o droaie de oameni stând în picioare, care o priveau cum pictează. Printre aceștia se numărau și fiul, nora, nepoții, nepoții nevestei, precum și alte persoane. Nu vorbeau, ci păstrau tăcuți o postură reverențioasă în picioare, străduindu-se chiar și să expire mai ușor. În ceea ce-i privea, pictatul era magic și se fereau ca printr-o neatenție să provoace vreun

incident care ar putea tulbura cumva spiritele. Pentru pictorița însă, era firesc să nu poarte discuții. Ea era concentrată numai asupra bătrânului și a compoziției la care lucra, privirea pendulându-i numai între acesta și pictură. Pictorița își îngusta ușor ochii, examinându-l cu privirea pe bătrân, și adăuga câteva trăsături de pensulă pe imagine. Din nou îl examina și mai trăgea câteva trăsături. Picta cu hotărâre și cu multă vigoare, astfel încât se putea auzi zgomotul produs de mișcarea pensulei pe hârtie. Bătrânul stătea la soare, așezat pe vine la baza unui zid. Avea vreo șaptezeci sau optzeci de ani. Era foarte sănătos și înzestrat cu abilitatea de a sta astfel la soare. Putea să stea așezat pe vine chiar și o jumătate de zi fără să-și schimbe poziția. Tocmai asta îi oferea pictoriței o ocazie de a picta. Fundalul din spatele bătrânului era unul foarte modest, constituit din numai câteva straturi de cărămizi zidite, deasupra având chirpici din lut galben. În partea de sus, deasupra creștetului bătrânului, era aninată o bucată de lemn de Zelkova, iar de aceasta atârna o legătură de păstăi de fasole verde uscată, ce urma a fi folosită în anul următor pentru semințe. Bătrânul era îmbrăcat cu o jachetă neagră de bumbac gros. Pe cap purta o pălărie din fir negru. Această pălărie era numită de localnici *luo*. Lumina soarelui începuse să apună și să-i adumbrească trăsăturile feței de sub pălărie. Caracteristica principală a bătrânului o constituiau numeroasele riduri de pe față, atât de multe încât nu puteau fi numărate. Ridurile acestuia acopereau totul. Chiar și porțiunea superioară a urechilor era toată ridată. Răspândirea și direcția acestor riduri era una neregulată, precum cursul râurilor și al vâlelelor, șerpuiind și ajungând până unde se putea pătrunde. Bătrânul avea și pe grumaz foarte multe riduri, care se intersectau și

care-l divizau în multiple pătrățele similare unor fâșii de teren agricol. Toate ridurile erau bine definite, fiind foarte adânci. Doar dintr-o singură privire nu li se putea ști adâncimea, de parcă în interior ascundeau un conținut bogat. Expresia bătrânului era una de calm și serenitate, cu un zâmbet copilăresc și în același timp având aspectul gânditor al unui om înțelept. El părea să nu se sinchisească de prezența pictoriței venite de afară pentru a-l picta și nici de mulțimea de oameni care îl priveau.

Profitând de momentul în care pictorița își combina culorile, nora bătrânului a propus să-i schimbe tatălui-socru hainele cu unele noi. Pictorița însă a spus că nu este nevoie. Nora a insistat din nou și ca bătrânul să fie așezat pe un scaun. Pictorița a afirmat atunci că nu este necesar. Lumea din jur, care privea, a putut constata însă că ceea ce pictorița picta nu era nici silueta lui întreagă, nici bustul său. Privind întreaga hârtie pictată, se putea remarca faptul că pictase doar capul bătrânului. O asemenea pictură nu necesita vreo vestimentație sau vreun scaun pe care să se-așeze.

Năsturel, de cum a văzut capul pictat, a avut pentru moment un șoc, nemaidorind să-și dezlipească ochii de pictură. Dimensiunile acestui portret erau mai mari decât cele al unui om real. Năsturel, până la acea vârstă, nu mai întâlnise vreodată un portret atât de mare ca dimensiune. În pictură, fața bătrânului părea fumurie, iar ridurile erau și mai negre. Însă, privită în detaliu, fața sa nu arăta complet întunecată. Fumuriul acela era pătruns de nuanțe calde asemenea culorii de bronz învechit. Această tentă nu era pe de-a-ntregul produsă de lumina solară. Aportul de nuanță al soarelui era doar o reflectare la suprafață, iar tenta aceea bogată părea să emane chiar de sub piele. Ceea

erau ochii pictați. Datorită faptului că pleopele erau groase și lăsate, ochii acestuia nu se puteau deschide complet, părând ușor mijiți. Cu astfel de ochi, lini precum apa unui lac sub clarul lunii, nu avea nevoie să mai privească și la altceva, în interior regăsindu-se absolut orice. Privind la acest portret, Năsturel și-a amintit atunci, fără să vrea, de figura bunicului său. Bunicul fusese foarte cumsecade cu Năsturel. De câte ori copilul se întorcea acasă, bunicul avea mereu grijă de el și, orice ar fi făcut, bătrânul niciodată nu îl deranja. Câteodată bunicul îl chema la el, iar, după ce copilul i se înfățișa, bătrânul, fără a avea vreo problemă de discutat sau ceva de spus, îl strângea doar de mână și atât. Năsturel însă nu dorea să se apropie de bunic. Se plângea că acesta avea prea multe riduri și că pleoapele sale erau lăsate prea mult în jos. Copilul le forța cu ambele mâini, trăgând de ridurile bunicului, dorind să-i niveleze cutele de pe față.

Când le trăgea cu forță, ridurile bătrânului dispăreau, lăsând în urmă doar câteva linii negre, însă, de cum le dădea drumul, acestea se contractau rapid din nou, revenind la forma lor inițială. Cu pleoapele lăsate ale bunicului era aceeași poveste. Atunci când trăgea în sus de pleoapele sale, ochii bătrânului îi păreau mari, atât de mari încât deveneau subiect de amuzament chiar. De cum slăbea strânsoarea însă, pleoapele lui păreau să fie lăsate și mai mult decât înainte, spre dezamăgirea sa. Dar bunicul niciodată nu s-a opus acestui mod al lui Năsturel de-a trage ridurile și de a-i ridica pleoapele. Câteodată, copilul credea că i-a provocat vreo durere, însă bătrânul nu numai că nu se plângea, ci îl și încuraja să folosească tot mai multă forță.

Bunicul lui însă nu mai era, trecuse la cele veșnice. Anul trecut, în toamnă, pe câmp se băteau boabele. Într-o dimineață, Năsturel încă nu se trezise bine, când a auzit-o

pe mama sa plângând. A știut așa că bunicul său deja murise. Bunicul nu fusese fotografiat sau pictat vreodată și de aceea nepotul credea că niciodată nu o să-l mai poată revedea. Portretul pictat de pictorița, însă, parcă i-a provocat năluciri. Îi dădea impresia că bunicul reînviase. Bunicul parcă îl privea cu afecțiune, iar copilul nu-și putea desprinde ochii din contemplare. Tot privind astfel, ochii lui Năsturel au început treptat să se umezească, pierzându-și claritatea, și nu îi mai lipsea mult să îl și strige pe acel bunic al său din pictură.

Datorită portretului pe care pictorița i l-a făcut acestui bunic al gazdei, oamenii au început să-l privească pe bătrân cu alți ochi. Înainte, obișnuiau să spună despre ridurile sale ca fiind pliuri ce-i umpleau fața, pentru ca, recent, să devină impresii artistice. Ulterior, însă, începuseră să-l privească într-un mod admirativ. Lumea din sat inițial credea că acea gazdă va agăța undeva sus portretul bătrânului, pentru ca să afle în final că, de fapt, pictorița deja îi aplicase un lipici și îl împachetase, pregătindu-se să-l ia cu ea la plecare și să-l ducă la oraș, urmând să-l expună abia acolo. Pictorița pictase pentru nora gazdei o uriașă floare de lotus roșu, pentru ca aceasta să o decupeze și să o folosească drept șablon floral, brodând-o pe ecranul draperiei de bumbac a ușii. Fundalul era negru, iar floarea de lotus era roșie, creându-se un contrast foarte atrăgător pentru ochi. Floarea de lotus strălucea de parcă se deschisese într-un eleșteu cu apă limpede. Imaginea atrăgea inevitabil o mulțime de iubitori de flori, care veneau și o admirau zgomotos, acel șablon floral începând să circule astfel prin sat, de la una la zeci și de la zeci la sute de persoane, până când în întreg satul au început să „înflorească” pretutindeni flori de lotus roșu.

Pictorița începuse să se deplaseze și în locuri sălbatice pentru a picta. Năsturel o văzuse tocmai când ieșea din sat, purtând în spate șevaletul și ducând în mână cutia pentru pictură. Ea mergea în față, iar Năsturel, însoțit de câinele său, o urma de departe. Aceștia se deplasau până unde se deplasa și pictorița. Dacă pictorița se urca pe dig, atunci și ei se urcau acolo. Însă cei doi nu se țineau scai după ea, păstrând totuși o anumită distanță. Năsturel încă nu se apropiase, când pictorița și-a ales, până la urmă, un cadru natural și a deschis șevaletul pentru a picta. Erau foarte puțini cei care se deplasau în zonele sălbatice pentru a o privi cum pictează. Singurul caz atunci era cel al lui Năsturel, care însă nu îndrăznea să i-o ia înaintea, de teamă ca pictorița să nu-i adreseze vreun cuvânt. Nu conta ce fel de vorbă i-ar fi spus femeia. Pe copil l-ar fi tulburat oricum. Năsturel, de-abia după ce au mai venit pe rând vreo trei sau patru băieți și fete, însoțindu-se cu aceștia, a îndrăznit să se ndrepte către pictoriță.

În acea zi, ea picta un stufăriș. Frunzele și tulpinile stufului se uscaseră și se îngălbeniseră. Doar spicele erau argintii. Spicele erau subțiri, înclinate într-o parte, susținute la înălțime de tulpinile subțiri, dar flexibile, ale stufului. Luate individual, spicele fiecărei plante nu păreau deloc interesante, însă mai multe spice laolaltă formau o porțiune de culoare alb-argintie, care avea un anumit impact vizual. Pe câmp bătea vântul, iar spicele stufului fluturau precum stegulețe în vânt. O pală puternică făcea ca multe să fie măturate, lipindu-le una cu pământul. După ce vântul trecea, spicele reveneau din nou în poziția lor verticală, la înălțimea brațelor care se ridicau atunci când se striga ceva. Aveau o foarte bună capacitate de absorbție și reflecție a luminii. Spicele de stuf, care formau un lan compact,

unduindu-se neconținut, absorbeau lumina de toamnă a soarelui și o reflectau, astfel încât, din plan apropiat sau depărtat, culoarea lor era de un alb strălucitor, făcându-l pe privitor să suspecteze că era un vis în care intrase chiar în lumina razelor lunii⁵. Stuful creștea pe un teren pustiu, de dimensiuni reduse. Însă, pictat de pictoriță, devenise de un alb nesfârșit, parcă atât de întins, încât marginile nu-i puteau fi cuprinse cu privirea. În percepția lui Năsturel, pictura era sonoră. Acel sunet era produs de vântul care sufla în spicele de stuf din câmpiile vaste și pustii, un suflu ca un ecou ce reverbera constant către orizonturi îndepărtate, de parcă în lumea întreagă nu mai rămăsese decât acel sunet.

În ochii lui, pictura sa avea valoare termică, făcându-l să simtă o anumită răceală dezolantă. Privind-o, îi venea să se zgribulească și să mai adauge un rând de haine. În ochii lui, aceasta mai era și aromată. Mirosul, bineînțeles, nu era cel emanat de vopselele folosite, ci de o mireasmă a pământului, a spicelor de stuf. Mai era și cel al vântului. Acest tip de aromă nu putea fi definită în termeni obișnuiți, precum dulce sau amar, deoarece nu putea fi distinsă olfactiv sau prin gust, ci numai recurgând la văz și memorie. Astfel, pictura, datorită faptului că dobândise sunet, temperatură și miros, nu mai era plană, ci devenise tridimensională, căpătând profunzime și distanță, așa încât, asemenea unei lumi de poveste, îl lăsa pe privitor să pătrundă, pe nesimțite și fără să știe, în interior.

⁵ În Asia de est lumina astrilor este mai puternică, iar forma acestora, în mod special a lunii, este vizibil mai mare decât în cea vestică. Această lumină creează prin reflectare efecte deosebite. În cultura chineză, sărbătorile de toamnă sunt un prilej de admirare a lunii. (n.t.)

Năsturel a văzut atunci cum câinele lui galben s-a repezit brusc prin stufăriș, dar acolo, se uita bleg în sus. „Măi nătăreule, în felul ăsta o s-o deranjezi pe dumneaei!”, a izbucnit copilul. A dat să îl alunge pe câinele galben, dar pictorița i-a indicat să nu-l bage în seamă. În cele din urmă, aceasta l-a inclus și pe câine în pictură. Năsturel se bucura în sinea lui. Se putea spune că ea pictase și ceva de la el de-acasă. În cele din urmă, se mai putea spune că și el a contribuit cu ceva pentru pictoriță. Câinele din pictură, însă, părea diferit de cel din realitate. În mod normal, patrupedul era zburdalnic și neastâmpărat. Câinele din pictură își ciulea urechile, ascultând parcă vântul. Părea foarte matur, înșingurat și avea anumite neliniști.

Câine galben i-a trezit spontan lui Năsturel o afecțiune duioasă. Dorea chiar să îl strângă în brațe, să-și lipească fața de el și să-l drăgălească.

Terminând de pictat, pictorița a întrebat: „Al cui este acest câine?”

Năsturel nici nu apucase să spună ceva că a și fost împins de câțiva copii în față, care i-au destăinuit pictoriței că animalul aparținea, de fapt, familiei lui Năsturel.

Pictorița, atunci, a exclamat: „Câinele vostru este nemaipomenit!”

Năsturel a încercat s-o evite cu privirea, neștiind cum să reacționeze mai bine. Fața i se înroșise puțin.

Pictorița a întrebat: „Voi aici cultivați și hrișcă?”

Ceilalți copii se uitau unii la alții fără să-i dea vreun răspuns.

În acel moment, Năsturel n-a putut să mai tacă și i-a confirmat: „Da, cultivăm.”

De vreme ce doar Năsturel îi răspunsese la această întrebare, pictorița privea doar la el. Ochii ei erau din

cale-afară de luminoși, păreau poate chiar mai luminoși decât lumina solară. Năsturel i-a privit doar o dată și nu a îndrăznit să-i mai privească din nou. Ea era încă foarte tânără. Pe lângă ochii luminoși, mai avea și un păr lucios, dinți sclipitori și buze iradiante, care străluceau astfel încât băiețelul nici nu cuteza să-și ridice capul. Pictorița însă l-a îndemnat: „Haide, ridică-ți capul și uită-te la mine! Mă uit la tine, micuțule, și îmi pot da seama foarte bine cât ești tu de timid!”

Năsturel și-a făcut atunci curaj și și-a ridicat capul. Doar fetițele puteau fi timide, însă el era un băiat care nu putea fi intimidat. Însă, până la urmă, tot nu reușea să și-l mențină, căci de cum și-l ridica, pleoapele i se lăsau din nou în jos. Norocul lui era câinele, care a venit gudurându-se și frecându-se de el, proptindu-se de picior, ceea ce l-a făcut să-și găsească în el un oarecare sprijin. S-a așezat atunci pe vine. L-a luat de după gât pe cățel și, cu o mână, i-a dezmiertat blana. Așa a descoperit că și acesta avea privirea reținută, ca și cum nici el nu cuteza să se uite direct la pictoriță.

Pictorița avea mai multe întrebări. Astfel, îl întreba pe Năsturel dacă tulpinile de hrișcă sunt roșii, dacă avea frunze verzi sau flori albe și dacă înflorirea hrișcăi semăna cu o ninsoare. La orice întrebare, Năsturel răspundea afirmativ. A fost și o întrebare, însă, la care nu știa să răspundă sigur: „Când anume se cultivă hrișca?” La această întrebare, Năsturel trebuia să răspundă, neputând să o lase pe pictoriță dezamăgită. Mai întâi i-a spus că ar fi primăvara, pentru ca din nou să revină, spunând că vara se cultivă. De un astfel de răspuns, când primăvara, când vara, ceilalți copii au început să râdă. Copiii aceia erau chiar și mai neștiutori în ceea ce privește timpul de cultivare a hrișcăi,

dar, de vreme ce Năsturel fusese echivoc în exprimare, se prevalau de dreptul lor de a face haz. Pictorița, dându-și seama de dificultatea în care Năsturel se afla, le tot spunea că nu contează și că, până la urmă, nu are importanță timpul, ci faptul că se cultiva.

Și cutia pentru pictură era deosebită. Femeia scotea vopselele și pensulele din ea și o dezasambla, transformând-o astfel într-un taburel pe care se așeza și picta. După ce termina de pictat, asambla scaunul, prefăcându-l din nou într-o cutie. Lui Năsturel i se părea că acea cutie de pictură era precum cufărul unei comori din poveste și avea o singură dorință, aceea de a duce el cutia în spate. Pictorița părea să îi citească gândurile lui Năsturel și a anunțat că îl va răsplăti cu o bomboană pe cel care o va ajuta să ducă acea cutie în spate.

La aceste vorbe ale ei, copiii toți au început a se întrece, care mai de care, pentru a apuca de cureaua cutiei de pictură. Părea că Năsturel nu era singurul candidat pentru purtatul cutiei.

Pictorița, văzându-i, le-a spus: „Nu vă mai certați. Eu voi vedea cui i-o voi da să o ducă.” În cele din urmă, înainte de a decide, a scos mai întâi bomboanele, împărțindu-le câte una la fiecare. Dar, când i-a venit rândul lui Năsturel, acesta i-a spus că nu dorește bomboane. Ideea era că el nu ar fi purtat cutia pentru bomboane. Motivația lui era una diferită. Pictorița, atunci, i-a examinat pe toți copiii pe rând, ochii oprindu-i-se, până la urmă, tot asupra lui Năsturel, căruia i s-a adresat: „Mă uit la tine, micuțule, și ești chiar interesant. Bine, cutia va fi purtată în spate chiar de tine. Numai că este musai să mănânci bomboana.” I-a luat atunci mâna lui Năsturel și i-a bătut palma, strecurându-i o bomboană în ea. Năsturel, de cum a apucat strâns, a simțit că

în mână nu avea numai una, ci chiar două bomboane, iar inima a început să-i tresalte. Pentru a nu-i lăsa pe ceilalți copii să sesizeze că pictorița i-a dat una în plus, el ținea ascunse în mână cele două bomboane, fără a le slăbi din strânsoare. I se părea că acestea îi zvâcneau în mână. Năsturel și-a așezat oblic pe umăr cureaua cutiei de pictură și, cu pași mari, a luat-o înainte. Între timp o auzea, în spate, cum îi întreba pe micii săi tovarăși dacă bomboanele erau dulci, la care aceștia răspundeau afirmativ.

Spre seară, Năsturel a pus-o pe mama să-i ofere drept cadou pictoriței ouă de găină. Atunci mama l-a întrebat: „Nu cumva tu, copile, ai de gând să o rogi să-ți fie profesor și să înveți cu ea pictură?”

Năsturel i-a spus atunci că pictorița îl pictase pe câinele lor galben.

Mama, de cum a auzit, l-a și căutat pe câine prin curte. Animalul stătea culcat jos, la perete, și s-a apropiat de stăpână doar după ce a văzut că aceasta îl cheamă. „Mă tot întrebam eu de ce câinele pare atât de vlăguit. Dumneaei de fapt i-a «extras» o parte din suflet”, trase concluzia femeia.

Năsturel nu era de-acord cu vorbele mamei, susținând că de fapt nu este așa.

Femeia atunci i-a explicat: „Tu nu înțelegi. Câinele depinde de suflet pentru a fi viu, iar fără să-i «extragă» din suflet câinelui, pictura sa nu are cum să prindă viață. Chiar dumneaei spunea că, orice ar picta, trebuia ca mai întâi să-i «extragă» sufletul.”

Năsturel, mirat fiind, a întrebat-o atunci: „Ce este sufletul?”

Mama s-a tot gândit, după care i-a răspuns că sufletul era ceva asemănător cu sângele. Sângele este roșu, iar sufletul este alb. Sângele este vizibil, iar sufletul este invizibil.

Năsturel a întrebat-o: „Atunci și spicele de stuf sunt însuflețite?”

Mama i-a răspuns: „Sigur că da!”

Năsturel și-a ridicat capul, privind la luna de pe cer, și a întrebat: „Atunci și luna este însuflețită?”

Femeia i-a spus: „Nu numai că este însuflețită, dar sufletele lunii sunt chiar foarte multe. Privește-acest pământ, toate sunt suflete împrăștiate de lună.”

Năsturel și-a amintit întrebarea pictoriței, prin care vroia să știe dacă ei cultivă sau nu hrișcă. Cel mai probabil, hrișca avea și ea suflet. Dacă florile de hrișcă se deschideau și umpleau pământul, acele suflete de flori albe ca zăpada erau atât de multe, încât nici nu li se putea ști numărul!

Mama, văzând că Năsturel a tăcut, credea că el chiar se gândea serios la povestea cu „extragerea” sufletului, după care i-a tot zâmbit, încercând să-l facă să nu se mai îngrijoreze. „Omului nu-i e teamă de o mică sângerare, cu cât sângerează mai mult, cu atât devine mai viguros. Câinelui galben, de-i este «extras» puțin din suflet, nu se teme. Ceea ce fusese «extras» era vechiul suflet, iar ceea ce se «completase» era sufletul cel nou. De aceea, câinele cel galben, care-și «completase» sufletul cu unul nou, urma să fie cu mult mai vioid ca înainte.” Apoi, mama a împachetat niște ouă de găină și, luându-i cu ea pe Năsturel și câinele galben, s-a dus să i le ducă pictoriței.

Pictorița ședea în curtea gazdei, într-un loc luminat de lună, și tocmai conversa cu cei din familia acesteia. Se pare că tema abordată era, din nou, cea legată de florile de hrișcă. Odată cu venirea oaspeților, subiectul a fost întrerupt pe moment. Pictorița nu știa de ce mama lui Năsturel îi adusese ouă de găină. Mama l-a împins atunci pe Năsturel în față, spunându-i: „Fiul meu m-a pus să-ți mulțumesc

pentru că l-ai pictat pe câine nostru.” Pictorița a zâmbit atunci, glumind că, pentru a-l picta, nu numai că nu era nevoită să plătească, dar a și consumat degeaba ouăle de găină, mirându-se unde ar mai putea găsi oare un astfel de chilipir? Pictorița a păstrat, prin urmare, ouăle și a mai făcut o glumă, spunând că încă nu le va consuma, urmând să le picteze pe fiecare în parte. Așa că familia lui Năsturel va constinua să-i livreze ouă, urmând ca, după aceea, ea să se lase de pictat și să devină pur-și-simplu o vânzătoare ambulantă de ouă.

Gluma pictoriței i-a amuzat pe cei din sat.

Razele lunii erau plăcute. Mama și Năsturel nu au plecat imediat acasă. Au surprins-o pe pictoriță, care, continuând discuția pe care tocmai întrerupt-o, a menționat din nou florile de hrișcă. Artista le istorisea cum, în copilărie, îi urmăse pe părinți la țară, fiind transferați la un nivel inferior⁶, unde au locuit pentru o perioadă de timp. Lanul de hrișcă se afla la vest de acel sat, unde o porțiune mare de pământ era cultivată cu hrișcă. Impresia sa era că hrișca nu înflorește într-un mod sporadic, florile părând să se deschidă toate în decursul unei singure nopți. Când s-a

⁶ Transferul la nivel inferior a fost o metodă de reeducare aplicată în mod normal, atât cadrelor mature, cât și tineretului din școli, fiind implementată masiv, mai cu seamă în timpul Revoluției Culturale (1966-1976), presupunând dezobișnuirea tineretului și a intelectualității de traiul „burghez” de la oraș și încadrarea acestora într-un mediu rural, unde să se familiarizeze cu membrii păturilor inferioare ale societății, precum țăranii și muncitorii, urmând să stabilească relații de prietenie și rudenie cu aceștia, pierzându-și astfel identitatea de clasă și contribuind la educarea proletariatului de atunci. Ca promovare la nivel național, aceasta a fost cel mai bine cunoscută în perioada 1956-1967, sub numele de „escaladarea munților și descinderea în sate” (*shang shan xia xiang*), ca parte a unui amplu program de inginerie socio-culturală. (n.t.)

trezit, într-o dimineață, orizontul înspre apus părea atât de luminos, încât a fugit la marginea satului și a privit către terenul din vest. Cu stupeoare și-a dat seama că hrișca era cea care, de fapt, înflorise. Florile de hrișcă se deschiseseră, acoperind pământul în alb și reflectând în mod strălucitor cerul. Ca și vrăjită, fata mergea în fiecare zi pentru a privi florile de hrișcă. În timpul mesei, părinții nu reușeau să o găsească. Florile nu erau deloc mari, ci aproximativ de mărimea unui fulg de nea. Însă copila nu reușea să facă față mulțimii și densității acelor flori de hrișcă albe, dispuse parcă într-o formație de luptă, ca o armată, ca un ocean ce-l intimida pe privitor. Înainte de a fi văzut flori de hrișcă, ei îi plăcea să le privească pe cele care creșteau sporadic, câte una, câte două, fiind de multe ori emoționată de acele flori stinghere. De-abia după ce a văzut florile de hrișcă, care creșteau albe și la nesfârșit pe o uriașă suprafață, a început să se dumirească și să perceapă ceva și mai emoționant și cutremurător: flori care, curgând asemenea unor valuri, nu puteau fi distinse. Tare mai dorea atunci să cânte sau să strige către florile care umpleau holda. Din păcate, nu știa vreun cântec și nu reușea nici să strige, ci doar să se strecoare prin densa holdă de flori, pentru a rămâne acolo chiar și pentru o jumătate de zi. Ea își mai amintea și că în lanul de hrișcă erau numeroase albine și mulți fluturi care bâzâiau neconținut, semănând cu un strat de flori care crescuseră deasupra celui deja existent. Ce i se păruse ciudat era că, odată ajunsă în lanul de hrișcă, până și albinele sau fluturii căpătaseră culoarea albă. Albinele deveniseră albine argintii, iar fluturii se transformaseră în fluturi de argint. Fata a mers chiar și pe înserate să privească florile de hrișcă. În seara aceea era întuneric, fără lună pe cer, dar nu se temea deloc, pentru că, de foarte

departe chiar, se puteau zări acele dalbe flori care acopereau pământul. Privind la acea strălucire din față, fără să-și dea seama, a și intrat în holda cu flori.

După această relatare, pictorița a zâmbit ușor. S-a confesat că trecuse mult timp de-atunci, că nu-și mai aducea clar aminte și că nu știa dacă ceea ce le istorisise era adevărat sau nu. Era posibil să le fi relatat doar ceva dintr-un vis al său, pentru că, după spusele ei, a avut multe astfel de vise, în care erau încâlcite și adevăratele flori de hrișcă.

Cei strânși în curte, pentru un timp, au încetat să mai vorbească. Doar lumina lunii, ca o brumă, cădea în tăcere.

Năsturel și mama lui au ținut bine minte cele povestite de pictoriță.

În anul următor, la o nouă rugămintă de-a lui Năsturel, mama a semănat hrișcă. Năsturel a văzut cum hrișca a încolțit, cum i-au crescut frunzele, cum i-a crescut tulpina și a îmbobocit și..., în sfârșit, cum a înflorit! Hrișca a înflorit, la fel ca în amintirile pictoriței, luminoasă ca într-o feerie, emoționându-l pe Năsturel până la lacrimi.

Începînd cu acel moment în care hrișca a înflorit, Năsturel era în fiecare zi prezent pe ogrorul cu flori și privea câteodată-n zare. Mama știa ce anume aștepta băiatul și îl asista, privind împreună cu el în depărtare.

9 martie 2000, Beijing, Hepingli